

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ОСВІТНЬО-НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СКЛАДОВИХ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

**Тези X Всеукраїнської науково-практичної конференції
(2 листопада 2017 року)**

ББК 68.68
О-72

Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових секторів безпеки і оборони України : тези X Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 2 листопада 2017 року). – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2017. – 716 с.

Видання містить тези доповідей X Всеукраїнської науково-практичної конференції “Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових секторів безпеки і оборони України”, яка відбулась 2 листопада 2017 року в м. Хмельницький на базі Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького.

ББК 68.68
© Видавництво НАДПСУ, 2017

ПСИХІЧНА РИГІДНІСТЬ УЧАСНИКА БОЙОВИХ ДІЙ У КОНТЕКСТІ ЙОГО АДАПТАЦІЇ ДО УМОВ МИРНОГО ЖИТТЯ

О. Д. Сафін

Специфікою людської адаптації є те, що цей процес тісно пов'язаний із соціалізацією людини, і саме соціальна адаптація є найважливішим механізмом такої соціалізації. Однак такий психогенний чинник, як участь у бойових діях, найбільшою мірою сприяє розвитку і подальшій маніфестації групи розладів, які розглядаються як реакції на важкий стрес і порушення адаптації. Умови бойової обстановки є найбільш стресогенним чинником, що має психотравмувальний характер для комбатантів. Крім того, реакція на такий вплив відображає певні особливості особистості, маскує їх під зовнішніми виявами.

Зв'язок проблеми ригідності і психічних станів з найбільшою виразністю видно при аналізі стресових станів. У разі стресових станів мають місце фізіологічні і психологічні зміни. При не дуже сильному і тривалому стресі фізіологічні зміни можуть майже не виявлятися зовні або просто не піддатися реєстрації; тоді треба вдаватися до аналізу більш тонких і своєрідних змін поведінки. При цьому спостерігаються труднощі у розподілі і переключенні уваги. У той же самий час навички, завчені й автоматизовані форми поведінки не лише не гальмуються, але можуть навіть проти волі людини замінювати собою свідомо спрямовані дії.

Причиною ригідності можуть бути напруги, пов'язані з тривогою, страхом, фрустрацією, шоком, катастрофічними ситуаціями і т. п. Через це ригідність може розглядатися не як властивість особистості, а як стан, тобто акцент дослідження зміщується з ригідних реакцій на ситуації, що обумовлюють ці реакції. Оскільки екстремальні ситуації і викликані

ними психоемоційні напруження можуть мати різну тривалість, то і ригідність, очевидно, може виявлятися у вигляді реакції, стану, а за певних умов формуватися як стійка риса особистості. Зрозуміло, ригідність як властивість особистості формується і поза екстремальними ситуаціями, але тим не менш у залежних від них умовах жорсткої регламентації поведінки.

<i>Махлай О. М.</i> Проблема понятійного апарату дослідження творчого потенціалу офіцерів оперативно-розшукових підрозділів Державної прикордонної служби України	430
<i>Мул С. А.</i> Об'єктивна парадигма інтелекту особистості	432
<i>Нікітюк О. П.</i> Взаємозв'язок ролі поведінки і спостережливості в діяльності співробітника правоохоронних органів	434
<i>Панкратова Н. В.</i> Формування навичок невербальної комунікації в процесі професійної підготовки прикордонників до діяльності в особливих та екстремальних умовах	436
<i>Петренко М. О., Петрушко А. А.</i> Соціально-психологічні детермінанти ефективного формування особистості майбутніх управлінців у вищих навчальних закладах	438
<i>Потапчук Є. М.</i> Вплив сім'ї учасника бойових дій на відновлення його психічного здоров'я	439
<i>Потапчук Н. Д.</i> Дії членів штабу з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій щодо запобігання та нейтралізації чуток	441
<i>Преснякова Л. В., Махлай О. М.</i> Понятійний апарат дослідження компетентності дільничних інспекторів прикордонної служби у професійному спілкуванні	443
<i>Сафін О. Д.</i> Психічна ригідність учасника бойових дій у контексті його адаптації до умов мирного життя	445
<i>Софіян Д. В.</i> Деякі аспекти підготовки кінологічного персоналу	447
<i>Туз О. С.</i> Управління організаційними змінами в оперативно-розшукових підрозділах Державної прикордонної служби України	448

Яшина О. М., Онишко О. Г.

Теоретичні аспекти застосування сучасних методологій
розробки програмного забезпечення 638

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 640

ОСВІТНЬО-НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СКЛАДОВИХ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

**Тези X Всеукраїнської науково-практичної конференції
(2 листопада 2017 року)**

Коректори: І. М. Бабина, О. В. Коломійчук, С. С. Кондратюк
Комп'ютерна верстка С. І. Мороз

Відповідальність за достовірність фактів та інших даних несуть автори

Здано до набору 18.09.2017. Підписано до друку 23.10.2017
Формат 60×84/16. Гарнітура Minion Pro. Тираж 150 прим.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 41,62. Обл.-вид. арк. 42,96

Видавництво Національної академії
Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3010 від 22.10.2007
Зам. № 745